

8. Intellectuell egendom

Arne Kullbjör

Intellectuell egendom betyder förslag, ny teknologi eller teknisk utveckling, mjukvara, produkt eller annat konkret. Intellectuell egendom kan skyddas genom lagar om *copyright*, *patent*, *varumärken* och *industriell formgivning*. All know-how som lagts in i produkten kan givet också hållas hemlig inom företaget, genom internationella överenskommelser.

Behoven av *copyright* och relaterade lagar har blivit mer och mer tydliga speciellt genom introduktionen av informationssamhället. Musik och programvara utgör exempel på detta. Rättigheterna till intellectuell egendom har förändrats med tiden men huvudmålsättningarna har alltid varit desamma för att uppmuntra förslag rörande nya produkter och service till slutanvändarnas nytta. Ordet *copyright* används huvudsakligen för att skydda rättigheterna till skrivet material eller produktion av en författare men som numera inbegriper även programvaruutveckling. *Copyright* skyddar endast "uttryck" från författaren och inte idén bakom. Fler och fler produkter även inom den mekaniska industrin har nu programvara inkluderad direkt i produkten eller i produktionen av denna, vilket kan vara intressant för företaget att skydda.

Gränser för marknadsföring av varor och service försvinner på den europeiska och den globala marknaden. *Copyright*-baserad service och varor finns tillgängliga och marknadsförda speciellt inom EU.

Behovet av rättigheter och relaterade lagar gällande intellectuell egendom innebär att skydda innovativa produkter och service och även att försäkra företag och personer om den investering de gjort för att kunna marknadsföra och distribuera dem till slutanvändare utan att de kopieras av andra. Rättigheterna till intellectuell egendom blir alltmer viktiga då de ofta omfattar enorma ekonomiska värden.

Å andra sidan kan inte allt skyddas då det skulle förhindra fri konkurrens på marknaden, och lagarna för intellectuell egendom är i denna bemärkelse mycket komplicerade och skiljer sig från land till land. Vissa typer av förslag t ex resultat från akademisk forskning, kan inte skyddas. Förslag som inte skyddats kan komma att kopieras och reproduceras.

Intellectuell egendom och relaterade rättigheter är, som nämnts, baserade på nationella lagar och lagstiftning. Inom Europa finns en tendens att ändra de nationella lagarna och regelverken genom en gemensam europeisk lagstiftning.